

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 3. 4. 2020
COM(2020) 135 final

2020/0051 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

**ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1215/2009, ktorým sa zavádzajú výnimočné
obchodné opatrenia pre krajiny a územia zúčastňujúce sa na procese stabilizácie
a pristúpenia k Európskej únii**

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Navrhované autonómne obchodné opatrenia (ATM) sú jedným z nástrojov na vykonávanie politiky EÚ smerom k západnému Balkánu vymedzenej v rámci procesu stabilizácie a pridruženia, ktorý Európska komisia začala v máji 1999. Európska Rada na svojom zasadnutí v Lisabone 23. a 24. marca 2000 dospela k záveru, že dohodám o stabilizácii a pridružení so zmluvnými stranami západného Balkánu by mala predchádzať asymetrická liberalizácia obchodu. Asymetrická liberalizácia obchodu sa stanovila prostredníctvom nariadenia Rady (ES) č. 1215/2009, ktorým sa zavádzajú výnimočné obchodné opatrenia pre krajiny a územia zúčastňujúce sa na procese stabilizácie a pristúpenia k Európskej únii, na obdobie do 31. decembra 2020.

Medzi Úniou a všetkými dotknutými zmluvnými stranami západného Balkánu už teraz sú uzavreté dohody o stabilizácii a pridružení; posledná s Kosovom* nadobudla platnosť 1. apríla 2016.

Vzhľadom na rozdiely v rozsahu liberalizácie colných sadzieb v rámci zmluvných režimov zavedených medzi Úniou a všetkými účastníkmi procesu stabilizácie a pridruženia a vzhľadom na preferencie udelené na základe nariadenia (ES) č. 1215/2009 sa navrhuje predĺžiť platnosť nariadenia (ES) č. 1215/2009 až do 31. decembra 2025.

• Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky

Návrh je v súlade s pokračujúcou podporou EÚ pri postupnej hospodárskej integrácii regiónu do EÚ a pri jednotlivých prístupových procesoch.

Hoci väčšina obchodných preferencií pôvodne udelených krajinám západného Balkánu prostredníctvom autonómneho obchodného režimu bola začlenená do ich príslušných dohôd o stabilizácii a pridružení s Úniou, obmedzené preferencie udelené na základe tohto nariadenia stále poskytujú cennú podporu pre regionálne hospodárstvo. Tieto preferencie umožňujú pozastavenie špecifických cieľ, ktoré sa bežne uplatňujú na ovocie a zeleninu, a zahrnutie celkovej kvóty na víno dostupnej po vyčerpaní príslušných vnútroštátnych kvót na víno pridelených jednotlivým krajinám.

Systém ATM prispel k rozšíreniu celkového obchodu medzi EÚ a západným Balkánom, ktorý v roku 2018 prekročil hodnotu 54 miliárd EUR. EÚ je popredným obchodným partnerom tohto regiónu a obchod s EÚ predstavuje viac ako 72 % celkového obchodu v regióne.

• Súlad s ostatnými politikami Únie

Tento návrh je v plnom v súlade s vyhlásením zo Sofie zo 17. mája 2018, v ktorom sa EÚ zaviazala posilniť a zintenzívniť svoju angažovanosť na všetkých úrovniach s cieľom podporiť politickú, hospodársku a sociálnu transformáciu regiónu. Je tiež v súlade s politickými usmerneniami novej Komisie, ktorá opätovne potvrdila európsku perspektívu západného Balkánu a jej dôležitú úlohu v pokračujúcom reformnom procese v celom regióne. Európska únia sa zameriava na podporu mieru, stability a hospodárskeho rozvoja v tomto regióne a otvára vyhliadky na integráciu do EÚ.

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Právnym základom tohto návrhu je článok 207 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Neuplatňuje sa.

- **Proporcionalita**

Ukázalo sa, že navrhované opatrenia majú pozitívny vplyv na zvýhodnené krajiny, keďže prispievajú k ich hospodárskemu rozvoju, najmä prostredníctvom vytvárania silných partnerstiev medzi podnikmi EÚ a miestnymi výrobcami v regióne západného Balkánu. Návrh na predĺženie platnosti opatrení na ďalších päť rokov sa preto považuje za najvhodnejšie opatrenie na zabezpečenie udržateľného hospodárskeho rozvoja partnerov zo západného Balkánu, pričom sa tak zároveň predíde veľmi dlhým a zložitým procesom zmeny každej individuálnej bilaterálnej obchodnej dohody v rámci dohôd o stabilizácii a pridružení.

- **Výber nástroja**

Autonómne obchodné opatrenia umožňujú Európskej únii za výnimočných okolností poskytnúť veľmi špecifické a cielené preferencie, ktoré by inak v rámci dohody o voľnom obchode neboli poskytnuté, keďže by vytvorili precedensy, ktoré by neboli v záujme Únie.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia ex post/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Vzhľadom na veľmi obmedzený rozsah opatrení nebolo vykonané žiadne formálne hodnotenie ex post.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Neuskutočnili sa žiadne formálne konzultácie so zainteresovanými stranami, ale medzi zvýhodnenými zmluvnými stranami existuje jednomyselný a opakovane prejavovaný záujem o pokračovanie opatrení, pričom európske hospodárske subjekty nevzniesli prostredníctvom rôznych komunikačných platforiem zriadených útvarmi Komisie pre výrobné odvetvie EÚ žiadne námietky.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Neuplatňuje sa.

- **Posúdenie vplyvu**

Súbor nástrojov lepšej právnej regulácie výslovne oslobodzuje predĺženie existujúcich protokolov s tretími krajinami od povinnosti vypracovania posúdení vplyvu.

Navrhované opatrenia sú zavedené už takmer dvadsať rokov, v súčasnosti však v oveľa menšom rozsahu, keďže väčšina preferencií sa postupne začlenila do jednotlivých dohôd o stabilizácii a pridružení uzatvorených medzi EÚ a príjemcami výhod. Zatiaľ čo odhadovaný vplyv sa považuje za minimálny, pokiaľ ide o ušlé clá EÚ (približne 23,5 mil. EUR na základe hodnoty dovozu v roku 2018 v prípade všetkých šesť príjemcov výhod spolu), predĺženie opatrení sa považuje za najlepšiu záruku záväzku EÚ vo vzťahu k obchodnej

integrácii západného Balkánu. Prispelo by to takisto k zabezpečeniu stability podmienok prístupu na trh pre hospodárske subjekty tak v regióne, ako aj v EÚ.

Na základe posúdenia Komisie v nadväznosti na návštevy v teréne v regióne sa ukázalo, že opatrenia prinášajú prospech veľkému počtu malých poľnohospodárskych výrobcov a mnohí z týchto miestnych výrobcov vytvorili silné partnerstvá s podnikmi v EÚ. Ak sa uplatňovanie nariadenia č. 1215/2009 nepredĺži do 31. decembra 2020, západný Balkán bude dočasne pripravený o liberalizovaný prístup na trh s kľúčovými poľnohospodárskymi výrobkami (ovocie a zelenina), ktoré sú pre tento citlivý región mimoriadne dôležité.

EÚ by sa mala všetkými prostriedkami snažiť vyhnúť opakovaniu situácie v roku 2010, keď o predĺžení nebolo možné hlasovať včas, čo spôsobilo vážne narušenie poľnohospodárskych trhov západného Balkánu. Vracanie cieľ s retroaktívnym uplatnením by nemalo byť alternatívou, pretože je komplikované/prináša veľa byrokracie a trvá celé mesiace, kým sú finančné prostriedky hospodárskym subjektom vrátené. Narušenie právneho rámca by spôsobilo nielen bezprostredné hospodárske škody, ale zároveň by vyslalo signál nestabilného a neistého podnikateľského prostredia.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Keďže navrhované opatrenia existujú už takmer 20 rokov, príjemcovia výhod sú veľmi dobre informovaní a vedia, ako postupovať v súlade s podmienkami stanovenými v nariadení. Okrem toho sa v navrhovanom nariadení vypúšťajú aj odseky, ktoré sa stali zastaranými, čím sa nariadenie aktualizuje, a odstraňujú sa obsoletné ustanovenia.

- **Základné práva**

Podľa článku 2 ods. 1 písm. d) nariadenia (ES) č. 1215/2009 oprávnenie na získanie výhod z preferencií podlieha povinnosti príjemcov výhod zdržať sa vážneho a systematického porušovania ľudských práv vrátane základných pracovných práv, základných zásad demokracie a právneho štátu.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Navrhovaným nariadením nevznikajú dodatočné náklady v rozpočte EÚ. V období rokov 2020 až 2025 nedôjde k žiadnym dodatočným stratám colných príjmov, pokiaľ ide o výrobky vyprodukované súčasnými príjemcami výhod. Hypotetické príjmy, ktoré by sa mohli vybrať v dôsledku dodatočného nového dovozu, sa nepovažujú za stratu colných príjmov.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

V kontexte zasadnutí podvýborov, ktoré sa konajú v rámci dohôd o stabilizácii a pridružení, je monitorovanie a podávanie správ o využívaní dvojstranných preferencií pravidelne súčasťou programu dvojstranných rozhovorov s partnermi zo západného Balkánu.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Neuplatňuje sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Návrh obsahuje tri súbory ustanovení:

1. Zmena názvu dvoch príjemcov výhod s cieľom zohľadniť najnovšiu dohodnutú terminológiu, konkrétne nahradením názvu „bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko“ názvom „Severné Macedónsko“ a nahradením názvu „colné územie Kosovo“ resp. „colné územie Kosova“ názvom „Kosovo*“, ako sa používa v dohode o stabilizácii a pridružení uzatvorenej s EÚ. Na tomto základe sa všetky odkazy na „krajiny“ alebo „krajiny a územia“ nahrádzajú odkazmi na „zmluvné strany“.
2. Aktualizácia článku 3 v nadväznosti na zmeny zavedené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2017/1464 z 2. júna 2017: vzhľadom na to, že jednostranné preferencie pre Kosovo boli zahrnuté do Dohody o stabilizácii a pridružení medzi EÚ a Kosovom, ktorá nadobudla platnosť 1. apríla 2016, autonómne obchodné preferencie sa už netýkajú žiadnych obchodných koncesii pre rybolov alebo obchod s hovädzím mäsom. Na účely jasnosti sa preto navrhuje odstrániť všetky odkazy na tieto dve kategórie výrobkov.
3. Rozšírenie uplatňovania nariadenia do 31. decembra 2025.

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1215/2009, ktorým sa zavádzajú výnimočné obchodné opatrenia pre krajiny a územia zúčastňujúce sa na procese stabilizácie a pristúpenia k Európskej únii

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 207 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) Nariadením Rady (ES) č. 1215/2009¹ sa stanovil neobmedzený bezcolný prístup na trh Únie pre takmer všetky výrobky s pôvodom v zmluvných stranách zúčastňujúcich sa procesu stabilizácie a pridruženia v príslušnom rozsahu, a to až do uzavretia bilaterálnych dohôd s týmito zmluvnými stranami.
- (2) Dohody o stabilizácii a pridružení sa už uzatvorili so všetkými šiestimi zmluvnými stranami, naposledy medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Kosovom na strane druhej*, ktorá nadobudla platnosť 1. apríla 2016.
- (3) Delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2017/1464² sa zmenilo nariadenie (ES) č. 1215/2009 s cieľom odstrániť dvojstranné preferencie udelené Kosovu, ale zachovať jednostrannú preferenciu poskytovanú všetkým príjemcom výhod zo západného Balkánu vo forme pozastavenia všetkých ciel na výrobky, ktoré sú uvedené v 7. a 8. kapitole kombinovanej nomenklatúry, a ich prístup k celkovej colnej kvóte na víno v objeme 30 000 hl.
- (4) So zreteľom na tieto rozdiely v rozsahu liberalizácie colných sadzieb v rámci zmluvných režimov zavedených medzi Úniou a všetkými účastníkmi procesu stabilizácie a pridruženia a so zreteľom na preferencie udelené podľa nariadenia (ES) č. 1215/2009 sa navrhuje predĺžiť obdobie uplatňovania nariadenia (ES) č. 1215/2009 až do 31. decembra 2025.

¹ Nariadenie Rady (ES) č. 1215/2009 z 30. novembra 2009, ktorým sa zavádzajú výnimočné obchodné opatrenia pre krajiny a územia zúčastňujúce sa na procese stabilizácie a pristúpenia k Európskej únii (Ú. v. EÚ L 328, 15.12.2009, s. 1).

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

² Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2017/1464 z 2. júna 2017, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1215/2009, pokiaľ ide o obchodné koncesie udelené Kosovu (*1) po nadobudnutí platnosti Dohody o stabilizácii a pridružení medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Kosovom na strane druhej.

- (5) Predĺženie obdobia uplatňovania nariadenia (ES) č. 1215/2009 sa považuje za najlepšiu záruku záväzku Únie vo vzťahu k obchodnej integrácii západného Balkánu. Malo by tiež prispieť k zabezpečeniu stability podmienok prístupu na trh pre hospodárske subjekty tak v regióne, ako aj v Únii.
- (6) Okrem toho je potrebné zmeniť názvy dvoch príjemcov výhod tak, aby odrážali najnovšiu dohodnutú terminológiu.
- (7) Nariadenie (ES) č. 1215/2009 by sa preto malo zodpovedajúcim spôsobom zmeniť,
- PRIJALI TOTO NARIADENIE:**

Článok 1

Nariadenie (ES) č. 1215/2009 sa mení takto:

1. Článok 1 sa nahrádza takto:

„Článok 1

Preferenčné úpravy

1. Výrobky s pôvodom v Albánsku, Bosne a Hercegovine, Čiernej Hore, Kosove*, Severnom Macedónsku a Srbsku, ktoré sú uvedené v 7. a 8. kapitole kombinovanej nomenklatúry, je povolené dovážať do Únie bez kvantitatívnych obmedzení alebo opatrení s rovnocenným účinkom a oslobodené od ciel a platieb s rovnocenným účinkom.
 2. Na výrobky s pôvodom v Albánsku, Bosne a Hercegovine, Čiernej Hore, Kosove, Severnom Macedónsku a Srbsku sa naďalej vzťahujú výhody plynúce z ustanovení tohto nariadenia, kde je tak uvedené. Na takéto výrobky sa vzťahuje aj každá koncesia stanovená v tomto nariadení, ktorá je výhodnejšia ako koncesia stanovená v bilaterálnych dohodách medzi Úniou a uvedenými zmluvnými stranami.“.
2. Článok 2 sa mení takto:
- a) v odseku 1 sa písmená a), b), c) a d) nahrádzajú takto:

„a) dosiahnutiu súladu s definíciou „výrobky s pôvodom“ stanovenou v hlave II kapitole 1 oddiele 2 pododdieloch 4 a 5 delegovaného nariadenia Komisie 2015/2446 a hlave II kapitole 2 oddiele 2 pododdieloch 10 a 11 vykonávacieho nariadenia Komisie 2015/2447;

b) zo strany zmluvných strán uvedených v článku 1 nezavedenie nových ciel a platieb s rovnocenným účinkom a nových kvantitatívnych obmedzení alebo opatrení s rovnocenným účinkom na dovozy s pôvodom v Únii, alebo nezvýšenie existujúcich úrovní ciel alebo platieb alebo nezavedenie akýchkoľvek ďalších obmedzení od 30. septembra 2000;

c) účasti príjemcov výhod na účinnej administratívnej spolupráci s Úniou, aby sa zabránilo riziku podvodu a

d) povinnosti zmluvných strán uvedených v článku 1 zdržať sa vážneho a systematického porušovania ľudských práv vrátane základných pracovných práv, základných zásad demokracie a právneho štátu.“.

*

Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244(1999) a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

b) odsek 3 sa nahrádza takto:

„V prípade, že zmluvná strana nespĺňa podmienky podľa odseku 1 písm. a), b) alebo c) alebo podľa odseku 2, môže Komisia prostredníctvom vykonávacích aktov úplne alebo čiastočne pozastaviť právo dotknutej zmluvnej strany na výhody podľa tohto nariadenia. Uvedené vykonávacie akty sa prijímajú v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 8 ods. 4.“.

3. Článok 3 sa mení takto:

a) odsek 1 sa nahrádza takto:

„Na určité vinárske výrobky uvedené v prílohe I, s pôvodom u príjemcov výhod uvedených v článku 1, sa pozastavuje uplatňovanie ciel na dovoz do Únie, a to počas období, na úrovni, v rámci limitov colných kvót Únie a za podmienok uvedených na každý výrobok a pôvod podľa uvedenej prílohy.“.

b) odsek 2 sa vypúšťa.

4. Článok 4 sa vypúšťa.

5. V článku 5 sa prvý odsek nahrádza takto:

„Colné kvóty uvedené v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia spravuje Komisia v súlade s hlavou II kapitolou 1 oddielom 1 vykonávacieho nariadenia Komisie 2015/2447.“

6. V článku 7 sa písmená b) a c) nahrádzajú takto:

„b) úprav potrebných po poskytnutí obchodných preferencií na základe iných opatrení medzi Úniou a zmluvnými stranami uvedenými v článku 1;

c) úplného alebo čiastočného pozastavenia nároku dotknutej zmluvnej strany na výhody podľa tohto nariadenia v prípade, že uvedená zmluvná strana nedodržiava podmienky stanovené v článku 2 ods. 1 písm. d).“.

7. Článok 10 ods. 1 sa mení takto:

a) v prvom pododseku sa úvodná veta nahrádza takto:

„Ak Komisia zistí, že existuje dostatok dôkazov o podvode alebo o neposkytovaní administratívnej spolupráce, ktorá sa vyžaduje na overenie dôkazu o pôvode, alebo že sa vývoz do Únie podstatne zvýšil nad úroveň zvyčajnej výroby a vývozných kapacít, alebo že zmluvné strany uvedené v článku 1 nedodržiavajú ustanovenia článku 2 ods. 1 písm. a), b) alebo c), môže prijať opatrenia na pozastavenie celých úprav stanovených v tomto nariadení alebo ich častí na obdobie troch mesiacov, ak pred tým:“.

b) v prvom pododseku sa písmená b) a c) nahrádzajú takto:

„b) vyzvala členské štáty, aby prijali preventívne opatrenia potrebné na ochranu finančných záujmov Únie, resp. na zabezpečenie dodržiavania článku 2 ods. 1 zvýhodnenými zmluvnými stranami;

8. c) uverejnila oznámenie v *Úradnom vestníku Európskej únie*, v ktorom uviedla, že existujú dostatočné dôvody na pochybnosti o uplatňovaní preferenčných úprav a/alebo dodržiavaní článku 2 ods. 1 dotknutou zvýhodnenou zmluvnou stranou, čo môže spochybniť jej právo na neprerušené využívanie výhod poskytnutých týmto nariadením.“.

9. V článku 12 sa druhý odsek nahrádza takto:

„Uplatňuje sa do 31. decembra 2025.“.

10. Príloha I sa nahrádza textom v prílohe k tomuto nariadeniu.

Článok 2

Toto nariadenie nadobúda účinnosť siedmym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predseda*

*Za Radu
predseda*

